

บทบาทชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่อปัญหาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
The Roles of Muslim Clubs in Higher Education
Institutions towards the Problems of Southern
Border Provinces: A Case Study of Nakhon Si Thammarat
Rajabhat University

ชนิกานต์ ไสยเกื้อ¹
Chanikarn Saikuea

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาบทบาทของชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2.ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อบทบาทของชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ผู้วิจัยหาคำตอบโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มโดยมีคณะกรรมการชมรมและอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักจากการศึกษาพบว่า บทบาท มี 2 รูปแบบ คือ 1.บทบาทเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมุสลิม การเป็นตัวเชื่อมระหว่างองค์กรในสังคมและนอกสังคมมุสลิม การกล่อมเกล่า และการเป็นบ้านหลังที่สองของสมาชิก 2.บทบาทเชิงรุนแรง ได้แก่ การชุมนุมประท้วง การปกป้องและเรียกร้องสิทธิอย่างเคร่งครัด การเผยแพร่ข้อมูลไม่เหมาะสมผ่านสื่อออนไลน์ ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทมาจาก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ภูมิหลังและภาวะผู้นำของคณะกรรมการชมรม กฎระเบียบของสถาบัน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ บริบทสังคมวัฒนธรรม และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ: บทบาท ชมรมมุสลิม ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

¹อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Abstract

The research aimed to (1) study the roles of Muslim Clubs in higher education institutes towards the problems of Southern Border provinces, and (2) study the problems and obstacles affecting the roles of Muslim Clubs of those institutes. The study was a qualitative research using the in-depth interview and the focus - group discussion. The committee and the advisors of the Clubs were the key informants.

The study found that there were two types of roles: 1) the Role of Creativity, i.e. providing the knowledge of Muslim identity, coordinating between the Muslim and Non-Muslim society, shaping its second home of the members, and 2) the Role of Violence, i.e. the assembly of protest for both prevention and request, the strict /rigid rights, the inappropriateness of the information through online social media. The problems and obstacles were from both the internal factors, such as background and leadership of the club committee and the external factors, including the contexts of the society and culture together with the unrest of the Southern Border provinces.

Keywords: Roles, Muslim Clubs, Problems of Southern Border Provinces

บทนำ

ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นวิกฤตการณ์ด้านความมั่นคงที่ใหญ่ที่สุดของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงและทำลายรัฐบาลไทยอย่างที่สุด นับตั้งแต่รัฐบาลไทยได้ทำการปฏิรูปและสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ตั้งแต่สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา ในอดีตรัฐบาลไทยมีความพยายามแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด แต่ความรุนแรงและวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นก็ยังไม่รุนแรงและลึกลับเท่ากับปัจจุบัน

ความรุนแรงที่ผ่านมา เหตุการณ์ที่เริ่มจะไต่ระดับสูงมาตั้งแต่ 4 มกราคม 2547 ถึง 31 พฤษภาคม 2555 หรือก้าวข้ามเข้าสู่ปีที่เก้าของความรุนแรงมีเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 11,754 เหตุการณ์ ซึ่งยังส่งผลทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บรวมกันประมาณ 14,343 ราย ในจำนวนนี้ประกอบไปด้วยผู้เสียชีวิต 5,206 รายและมีผู้ได้รับบาดเจ็บอีกประมาณ 9,137 ราย ทุกวันทุกคืนเรายังได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบภาคใต้เกิดขึ้นตลอดเวลา (มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2556, น.49)

หากพิจารณาจากข้อมูลสถิติสะสมของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและบางส่วนของจังหวัดสงขลา ระหว่างมกราคม 2557 ถึง ธันวาคม 2557 พบว่ามีเหตุการณ์ทั้งสิ้น 14,701 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 6,297 คน และมีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งสิ้น 11,375 คน โดยปีที่มีเหตุการณ์จำนวนสูงสุด คือปี 2548 จำนวน 2,174 เหตุการณ์ และปีที่มีเหตุการณ์น้อยที่สุดคือปี 2557 จำนวน 806 เหตุการณ์ สำหรับปีที่มีการเสียชีวิตสูงสุด คือปี 2547 จำนวน 881 คน และปีที่มีการเสียชีวิตน้อยที่สุด คือปี 2557 จำนวน 341 คน ในปี 2550 มีเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อการบาดเจ็บสูงสุด จำนวน 1,485 คน และปีที่มีการบาดเจ็บน้อยที่สุดคือปี 2557 จำนวน 670 คน (สุรรา แก้วนัย และสุภาภรณ์ พนสนาชี, 2555, ออนไลน์)

ความรุนแรงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงถึงรากเง้าของปัญหาที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยลักษณะของปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ ในหลายมิติทั้งมิติเศรษฐกิจ มิติทางสังคม มิติทางการเมือง มิติทางศาสนา และวัฒนธรรมรวมถึงประวัติศาสตร์ ดังที่คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติได้สรุปผลการศึกษาว่า ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาจาก 3 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขเชิงบุคคล อันได้แก่ ผู้ก่อความไม่สงบและฝ่ายรัฐซึ่งตอบโต้ด้วยความรุนแรง เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ความไม่เป็นธรรมอันเกิดขึ้นจากกระบวนการยุติธรรมและการปกครองที่เป็นอยู่ เป็นต้น และเงื่อนไขเชิงวัฒนธรรมโดยอ้างเงื่อนไขทางชาติสัมพันธ์ผสมผสานกับศาสนาเป็นข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรง (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549, น.35)

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกลุ่มเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย การเสียชีวิตและบาดเจ็บ ความเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย (คนพิการ) การตกเป็นผู้ต้องสงสัย ถูกดำเนินคดีและคุมขัง การถูกพลัดพรากจากครอบครัวในกรณีที่คนในครอบครัวถูกกล่าวหาว่าเห็นต่างจากรัฐ และการต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าจากการสูญเสียบุคคลในครอบครัว โดยเด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งและความรุนแรงจะมีผลกระทบทางจิตใจที่อาจจะนำไปสู่ภาวะความซึมเศร้า ภาวะวิตกกังวล รวมถึงการใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหาอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนทั้งในส่วนนำมาสู่ปัญหาและได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะทางราชการมีการจัดทำโครงการมากมายให้แก่กลุ่มเยาวชน รวมถึงดึงกลุ่มเยาวชนดังกล่าวเข้ามาร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น “ชมรมอิหม่ามน้อย” และกลุ่ม “ยุวชนดาวะห์” ทั้ง 2 กลุ่มนี้ ไปเรียนศาสนาในช่วงปิดเทอม ปลุกฝังให้เป็นผู้นำจิตวิญญาณทางศาสนาประจำในแต่ละมัสยิด และได้มีความหวังที่ต้องการสร้างความถูกต้องให้กับการเผยแพร่ศาสนา รวมกลุ่มกันนำความรู้ที่ได้ศึกษามาสร้างความรู้ความเข้าใจในศาสนาที่ถูกต้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางศาสนาที่ถูกบัญญัติไว้ในพระคัมภีร์อัลกุรอาน ฉบับจริงอย่างถูกต้องให้กับน้องเยาวชนรุ่นต่อไป ไม่ใช่เป็นคำสอนที่ถูกบิดเบือนไปจากความจริงที่ฝังรากลึกให้เกิดความแตกแยกขึ้นในจังหวัดชายแดนใต้ ทำให้เกิดแนวความคิดผิด ๆ ที่เยาวชนถูกชักนำไปสู่การก่อความไม่สงบหรือการทาสกรรมศักดิ์สิทธิ์: จิฮาด (สำนักส่งเสริมพิทักษ์เยาวชน, 2552, น.2)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษากลุ่มของเยาวชนและปัญญาชนที่รวมตัวกันในลักษณะชมรมในสถาบันอุดมศึกษาโดยเลือกชมรมมุสลิมของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากสมาชิกชมรมส่วนใหญ่เป็นมุสลิมจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องการหาคำตอบว่า ชมรมมุสลิมของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชได้เข้าไปมีบทบาทต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างไร และมีปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทของชมรมมากน้อยแค่ไหนอย่างไร

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประธานชมรมมุสลิม คณะกรรมการชมรมมุสลิม ที่ปรึกษาชมรมมุสลิม (นักศึกษา) อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมมุสลิม สมาชิกชมรมมุสลิม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary research) กระบวนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) รวมถึงกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ได้คำตอบของการวิจัยครั้งนี้

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากตำรา หนังสือ บทความ วารสารวิชาการ รวมถึงผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชมรมจากระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันการศึกษารวมถึงผู้วิจัยยังได้ศึกษากิจกรรมของชมรมจากเอกสารรายงานการจัดทำโครงการและกิจกรรมของชมรมประจำปีงบประมาณต่าง ๆ

3.2 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์โดยเน้นพูดคุย สนทนา และมีการบันทึกเสียงขณะที่สนทนาควบคู่กับการจดบันทึกไปด้วย

3.3 การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้วิจัยกำหนดวัน เวลา และ สถานที่ในการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ของชมรมมุสลิมในแต่ละมหาวิทยาลัย โดยสมาชิกในการสนทนากลุ่มมีประมาณ 5 -7 คน ผู้วิจัยจะเป็นผู้นำสนทนากลุ่มแล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาได้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนคติกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) นั้นนำมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำประเด็นหลัก มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย ๆ (Sub themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อย ของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการการศึกษา

1. บทบาทของชาวมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาพบว่า บทบาทของชาวมุสลิม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 คือ บทบาทเชิงสร้างสรรค์ หรือเชิงประนีประนอม และรูปแบบที่ 2 คือ บทบาทเชิงรุนแรง

1.1 บทบาทเชิงสร้างสรรค์ หรือบทบาทประนีประนอม หมายถึง การแสดงบทบาทของชาวมุสลิมในลักษณะที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคำนึงถึงบริบททางสังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม มีเป้าหมายหลักเพื่อลดปัญหาแบบองค์รวม และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

บทบาทเชิงสร้างสรรค์ หรือเชิงประนีประนอม มีดังนี้

1) บทบาทให้ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมุสลิมและความเป็นมาลายูมุสลิมของคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับคนร่วมสังคมในพื้นที่และนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การจัดบอร์ด การเผยแพร่ข้อมูลฝ่ายสื่อออนไลน์หรือเฟซบุ๊กของชาวมุสลิม หรือการอธิบายให้เพื่อนร่วมสังคมให้เข้าใจในประเด็นที่สมาชิกในสังคมไม่เข้าใจ เช่น กรณีละหมาด 5 เวลา หรือ กรณีต้องไปละหมาดที่มัสยิดในวันศุกร์

2) บทบาทเป็นตัวเชื่อม หรือ ตัวประสานกับองค์กรต่าง ๆ ในสังคมมุสลิม และนอกสังคมมุสลิมกรณีเกิดประเด็นปัญหาขึ้นในสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจในข้อมูล

และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมีฉะนั้นแล้วอาจจะไปสู่ความบานปลายของปัญหา หรือนำไปสู่ความรุนแรงของปัญหาได้ ทั้ง ๆ ที่ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นแค่เรื่องเล็กน้อย หากไม่มีองค์กรให้เข้ามาจัดการก็จะกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า น้ำผึ้งหยดเดียว เช่น กรณีมีนักศึกษาพูดกันว่า อาจารย์ครุศาสตร์ไม่อนุญาตให้นักศึกษาที่คลุมฮิญาบออกฝึกสอน เป็นต้น

3) บทบาทกลุ่มมเกลลา อบรมสั่งสอน กล่าวคือ นักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งที่มาจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมดจะสมัครเป็นสมาชิกของชมรมนักศึกษามุสลิม ดังนั้นเมื่อเข้าเป็นสมาชิกแล้วก็ต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม และการครองตนตามหลักของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการชมรมนักศึกษามุสลิม ทั้งนี้ชมรมเชื่อมั่นว่า หากเข้าใจหลักศาสนาอย่างแท้จริงและปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัดย่อมช่วยลดปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

4) บทบาทเป็นบ้านหลังที่ 2 ของนักศึกษามุสลิม กล่าวคือ ชมรมนักศึกษามุสลิมมุ่งมั่นที่จะทำให้นักศึกษามุสลิมจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมาเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สถานที่ที่มีความอบอุ่น มีที่ยึดเหนี่ยว จึงพยายามสร้างชมรมให้เหมือนกับบ้าน หากสมาชิกชมรมมีปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาการเรียนก็สามารถนำมาพูดคุยในชมรมได้ เพราะสมาชิกทุกคนเปรียบเหมือนคนในครอบครัว สอดคล้องกับหลักศาสนาที่เชื่อมั่นว่ามุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกัน

1.2 บทบาทเชิงรุนแรงหมายถึงการการแสดงบทบาทของชมรมนักศึกษามุสลิมในลักษณะที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในลักษณะเรียกร้องแกมบังคับให้สังคมการเมืองกระทำบางสิ่งบางอย่างตามที่สังคมมลายูมุสลิมรู้สึกว่าจะสังคมของตนถูกละเมิดหรือไม่ได้รับความยุติธรรมจากสังคมการเมืองไทย แต่อย่างไรก็ดีบทบาทดังกล่าวเกิดขึ้นไม่บ่อยนักเนื่องจากการกระทำดังกล่าวถูกควบคุมด้วยธรรมนูญนักศึกษาและวินัยของนักศึกษา

บทบาทเชิงรุนแรง มีดังนี้

1) การชุมนุมประท้วง กล่าวคือ เมื่อเกิดประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ

นักศึกษามุสลิมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช หรือ เกี่ยวข้องกับพี่น้องมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีพี่น้องมุสลิมไม่ได้รับความยุติธรรมจากหน่วยงานของรัฐ เช่น รู้สึกว่า พี่น้องมุสลิมถูกตำรวจจับกุมโดยที่ไม่ได้กระทำความผิดประเด็นดังกล่าวจะทำให้สมาชิกของชมรมบางคนก็พยายามแสดงจุดยืนต่อประเด็นดังกล่าวในฐานะของชมรมนักศึกษามุสลิม โดยการรวมตัวกันประท้วง กดดันให้ดำเนินการกับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาดังกล่าวให้รับผิดชอบมิฉะนั้นแล้วเรื่องราวจะบานปลายได้ ดังนั้นบทบาทดังกล่าวไม่ได้ช่วยลดปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่อย่างใด

2) การปกป้องและเรียกร้องสิทธิในการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นมาลายูมุสลิมอย่างเคร่งครัดบางครั้งก็เรียกร้องให้สังคมปฏิบัติเกินกว่าข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลามเนื่องจากไม่ได้เข้าใจของบัญญัติทางศาสนาที่แท้จริง ซึ่งมักจะกระทำโดยสมาชิกของชมรมบางกลุ่มเท่านั้น แต่ก็ทำให้สังคมส่วนใหญ่เกิดความกังขาและเกิดความรู้สึกต่อต้านการกระทำของกลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยมองว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่สร้างปัญหาต่อการสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) การเผยแพร่ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ถูกบิดเบือนผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นสมาชิกของชมรม ไม่ได้กระทำในนามของชมรมเนื่องจากสังคมปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เป็นช่องทางสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ดังนั้นกรณีปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสมาชิกของชมรมได้มีการเผยแพร่ข้อมูลบางอย่าง อาจจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ เพราะเข้าใจผิด แต่ยิ่งทำให้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงดำรงอยู่ต่อไป

2. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อบทบาทของชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษาพบว่า

2.1 ปัญหาและอุปสรรคมาจากปัจจัยภายในชมรมมุสลิม

1) ภูมิหลังของสมาชิกชมรม

สมาชิกชมรมมุสลิมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่

มีภูมิหลังมาจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าวโดยตรงจนทำให้เกิดความกลัวอันตรายที่จะมาถึงตัวหากเข้าไปมีบทบาทหรือเข้าไปมีส่วนร่วมต่อปัญหาดังกล่าว เนื่องจากสภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันมีสภาพการหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะต้องอยู่เฉย ๆ ปลอดภัยที่สุด อีกทั้งเหตุผลสำคัญประการหนึ่งสมาชิกชมรมเลือกมาเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเพราะต้องการหนีปัญหามานั่นเอง

2) ภาวะผู้นำของประธานชมรมและคณะกรรมการชมรม

สมาชิกส่วนใหญ่ของชมรมเป็นมีภูมิหลังมาจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือที่เรียกว่า มลายูมุสลิม แต่ประธานชมรม และกรรมการชมรมกลับเป็นนักศึกษามุสลิมที่มีภูมิหลังอยู่นอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนักศึกษามุสลิมทั้งสองกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันโดยเฉพาะภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร หากเป็นมลายูมุสลิมจะใช้ภาษายาวี ส่วนมุสลิมนอกพื้นที่ดังกล่าวจะใช้ภาษาไทยหรือไม่ก็ใช้ภาษากลาง ดังนั้นภาษาของผู้นำและกรรมการชมรมจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าไปมีบทบาทดังกล่าว เพราะฝ่ายที่เป็นมลายูมุสลิมจะไม่ยอมสื่อสารด้วยหากไม่ใช้ภาษายาวี

3) ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา

การทํากิจกรรมของชมรมมุสลิม หรือการแสดงบทบาทของชมรมมุสลิม จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารนักศึกษา หากชมรมกระทำการโดยฝ่าฝืนธรรมนูญนักศึกษา เช่น ไม่ได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของชมรม ฝ่าฝืนธรรมนูญนักศึกษา องค์การบริหารนักศึกษาหรือสภานักศึกษาสามารถเสนอให้ยกเลิกชมรมได้ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เคยเกิดมาแล้วครั้งหนึ่งกรณีที่ชมรมมุสลิมได้แสดงบทบาทต่อต้านมหาวิทยาลัยที่เมื่อนุญาตให้นักศึกษาใส่ฮิญาบฝึกสอน เมื่อปี 2554 ด้วยเหตุนี้ในช่วงต่อมาจนถึงปัจจุบันการทํากิจกรรมหรือการแสดงบทบาทของชมรมมุสลิมจึงถูกจับตาเป็นพิเศษ

2.2 ปัญหาและอุปสรรคมาจากปัจจัยภายนอกชมรมมุสลิม

1) บริบททางสังคมและวัฒนธรรม มุสลิมผูกพันแนบแน่นอยู่กับศาสนาอิสลามจนแทบจะกล่าวได้ว่า “เป็นเนื้อเดียวกัน” โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์มลายูมุสลิมในประเทศไทย ที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา

ความโดดเด่นทางด้านศาสนาอิสลามเท่านั้น แต่ยังแสดงออกถึงความเป็นชาติพันธุ์อีกด้วย ดังเช่น การแต่งกาย ภาษา และประเพณีบางอย่าง นอกจากนี้การนิยามตัวตนและการเรียกขานคนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหลากหลายลักษณะ เช่น เรียกว่า “คนไทยมุสลิม” หรือ “คนไทยเชื้อสายมลายู” ซึ่งมักขึ้นอยู่กับบริบทและเงื่อนไขของคนในและคนนอกที่จะให้คำนิยามคนในพื้นที่ที่จะนิยามตนเองว่า ออฆะนายู ซึ่งแปลว่า คนนายู หมายถึง คนมลายู นั่นเอง และจะเรียกคนที่มาจากจังหวัดอื่นของประเทศไทย เช่น สงขลา นครศรีธรรมราช กรุงเทพฯ ว่า ออฆะอิสแล (คนอิสลาม)

จากข้อมูลข้างต้นดังกล่าว ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกของคนมุสลิมด้วยกัน ดังนั้นการเข้าไปทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษา กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จึงเกิดการต่อต้านหรือไม่ยอมรับหรือบางครั้งไม่ยอมเปิดพื้นที่สำหรับความปรารถนาดีดังกล่าว

“แค่ผมไม่สามารถพูดภาษายาวีสื่อสารกับเขาได้ เขาก็ตั้งป้อมที่จะไม่ยอมรับความเป็นอิสลามของผม ทั้ง ๆ ที่ผมปฏิบัติตามบัญญัติของศาสนาอิสลามไม่แตกต่างอย่างเขาเลย ดังนั้นการเข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก ๆ แต่ไม่ได้หมายความว่าไปไม่ได้ เพียงแต่ต้องใช้ความพยายาม ความอดทน รวมถึงต้องใช้เวลาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ความปรารถนาดีและความรู้สึกที่ดีของความเป็นพี่น้องของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ดังคำกล่าวที่ว่า มุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกัน” (สมาชิกชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2558, สัมภาษณ์)

2) สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมโดยศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.) พบว่า ภาพรวมของสถานการณ์ตลอด 11 ปีไฟใต้ (4 ม.ค.2547 - 4 ม.ค.2558) มีเหตุรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นทั้งสิ้น 16,969 เหตุการณ์ หรือเฉลี่ย 4.24 เหตุการณ์ต่อวัน แยกเป็นเหตุความมั่นคงซึ่งหมายถึงเหตุรุนแรงที่กระทำโดยขบวนการก่อความไม่สงบ จำนวน 9,000 เหตุการณ์ หรือเฉลี่ย 2.25 เหตุการณ์ต่อวัน ส่วนที่เหลือเป็นอาชญากรรมทั่วไป

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานและยืดเยื้อไม่มีทีท่าว่าจะสิ้นสุดลงดังกล่าวนั้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่

ของประชาชนทั้งไทยพุทธและมลายูปาตานีมุสลิม ผู้ได้รับผลกระทบมีทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก จากชาติพันธุ์และศาสนาต่าง ๆ อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาและยิ่งใหญ่ มากก็คือ การเกิดขึ้นของภาวะความหวาดระแวงและความหวาดกลัวไปทั่ว จนนำมาสู่ความแตกแยกในสังคมตามมา ทั้งที่เป็นคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และนอกพื้นที่ กล่าวคือ เกิดภาวะความไม่ไว้วางใจทั้งคนแปลกหน้า และคนไม่แปลกหน้า ทั้งคนที่เป็นมุสลิมด้วยกันและคนต่างศาสนา ทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่

การสรุปและอภิปรายผล

1. บทบาทชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบแรกของบทบาทของชมรมมุสลิมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คือ บทบาทเชิงสร้างสรรค์ หรือเชิงประนีประนอม กล่าวคือ ชมรมมุสลิมได้แสดงบทบาทในลักษณะที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคำนึงถึงบริบททางสังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม มีเป้าหมายหลักเพื่อลดปัญหาดังกล่าวแบบองค์รวม และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม หากพิจารณาจากกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรมมุสลิมทั้งในส่วนที่ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติราชการและงบประมาณของมหาวิทยาลัยและกิจกรรมที่ดำเนินการโดยไม่ผูกติดกับแผนปฏิบัติราชการและงบประมาณมหาวิทยาลัยพบว่าเป็นไปในทิศทางเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น เช่น กิจกรรมเมาลิดินนบี ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของชมรมมุสลิม มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) ผู้ซึ่งเผยแผ่ศาสนาอิสลามและนำแบบอย่างที่ดีถูกต้องในการดำเนินชีวิต รวมถึงสามารถพัฒนาตัวเองให้เป็นคนดีของสังคม อีกทั้งกิจกรรมนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมุสลิมที่ศึกษาต่างสถาบัน เพราะศาสนาอิสลามถือว่าทุกคนเป็นพี่น้องกัน

ส่วนอีกบทบาทหนึ่งของชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า เป็นบทบาทเชิงรุนแรง กล่าวคือ เป็นการแสดงบทบาทลักษณะที่เข้าเรียกร้องแกมบังคับให้สังคมการเมืองกระทำการบางสิ่งบางอย่างตามที่สังคมมาลายู มุสลิมรู้สึกว่าการละเมิด

หรือไม่ได้รับความยุติธรรมจากสังคม ดังนั้นบทบาทดังกล่าวมักกระทำโดยสมาชิกของชมรมมุสลิมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมาจากครอบครัวที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น สมาชิกในครอบครัวถูกจับกุม สมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความรุนแรง หรือสมาชิกในครอบครัวได้รับความไม่เป็นธรรมจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ จึงเกิดความไม่พอใจและอคติเกิดขึ้น ดังนั้นพอมีเหตุการณ์ทำนองเดียวกันเกิดขึ้นอีก แม้จะไม่ได้เกิดขึ้นกับครอบครัวของตนเอง แต่เกิดขึ้นกับพี่น้องมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สมาชิกมุสลิมเหล่านี้ก็จะมีการเคลื่อนไหวกระทำการตอบโต้ทันทีเพื่อแสดงให้หน่วยงานภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ หรือรัฐบาลหยุดการกระทำต่อพี่น้องมุสลิม

ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีบทบาทที่นำเสนอโดย Broom และ Selznick (อ้างถึงใน จารุพร เฟิงสกุล, 2545, น.13) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น

1) บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำการกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ เช่นเดียวกับบทบาทของชมรมมุสลิมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชซึ่งถูกกำหนดโดยกฎระเบียบของชมรมซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชว่าสามารถกระทำกิจกรรมใดได้บ้าง หากกิจกรรมมีความสอดคล้องกันก็จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ดังนั้นการแสดงบทบาทของชมรมในลักษณะนี้มักได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัย

2) บทบาทที่เป็นจริง (Performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริง ซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จาก ความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ขีดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในระยะเวลานั้น ๆ ด้วย เช่นเดียวกับบทบาทของชมรมมุสลิมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่ได้กระทำทั้งหมดซึ่งมีทั้งบทบาทเชิงสร้างสรรค์และบทบาทเชิงรุนแรง

3) บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งเชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือน

กับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ, กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์การความนึกคิด ประสพการณ์ และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย เช่น ชมรมมุสลิม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีความคาดหวังว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วม ในกระบวนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในฐานะที่มุสลิมเช่นเดียวกับประชาชน ส่วนใหญ่ในพื้นที่ดังกล่าว และสมาชิกชมรมส่วนใหญ่ก็มาจากพื้นที่ดังกล่าวด้วย แต่กระทำ ได้เพียงบางส่วนเท่านั้นเนื่องจากไม่เป็นที่ยอมรับ

2. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อบทบาทของชมรมนักศึกษามุสลิมต่อปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคมาจากปัจจัยภายในและปัจจัย ภายนอกของชมรมมุสลิม ดังนี้คือประเด็นปัญหาอุปสรรคจากปัจจัยภายในชมรมมุสลิม จากการศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรค ดังกล่าว มาจากสมาชิกชมรมมุสลิม ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษามุสลิม 2 ใหญ่ ๆ คือนักศึกษามุสลิมที่มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนักศึกษามุสลิมนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนสัดส่วนที่ใกล้เคียง กัน แต่นักศึกษามุสลิมทั้งสองกลุ่มนี้จะมีอัตลักษณ์ที่แตกต่าง โดยเฉพาะภาษาที่ใช้ใน การสื่อสาร นักศึกษามุสลิมที่มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะใช้ภาษายาวีใน การสื่อสาร ส่วนนักศึกษามุสลิมนอกพื้นที่จะใช้ภาษาไทย หรือภาษากลาง นอกจากนี้ นักศึกษาทั้งสองกลุ่มก็มีประสพการณ์ เกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต่างกัน ขณะที่กลุ่มนักศึกษามุสลิมที่มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนหนึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียโดยตรงกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ส่วนนักศึกษามุสลิมนอกพื้นที่ดังกล่าวจึง ดูเหมือนเป็นคนนอก ดังนั้นประเด็นความแตกต่างระหว่างสมาชิกชมรมทั้งสองกลุ่มนี้ ก่อให้เกิดความแตกต่างในมุมมองความคิดในการแสดงบทบาทต่อปัญหาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ที่เกิดขึ้น

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับทฤษฎีบทบาทของ Ralph Linton (อ้างถึงใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2545, น. 33) กล่าวไว้ว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนด บทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ฯลฯ ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้ สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง

เช่น บุคลิกของผู้สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย เช่นเดียวกับกรณีสมาชิกชมรมมุสลิม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งมีภูมิหลังแตกต่างกันซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษามุสลิมที่มาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และนักศึกษามุสลิมนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้สมาชิกของทั้ง 2 กลุ่มมีบุคลิกต่างกัน สังคมต่างกัน แม้จะนับถือศาสนาอิสลามเหมือนกันก็ตาม

อีกประเด็นหนึ่งที่กลายเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญต่อการแสดงบทบาทชมรมมุสลิมต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยผู้บริหารมหาวิทยาลัย และอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ไม่ต้องการให้นักศึกษามุสลิมเข้าไย่เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว โดยหวังกันว่านักศึกษามุสลิมจะถูกดึงไปเป็นเครื่องมือของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในการต่อต้านรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะนักศึกษาถือเป็นกลุ่มที่บริสุทธิ์ อาจจะไม่ทันเกมของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ นอกจากนี้การเข้าไย่เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวเป็นการเสี่ยงและอันตรายเกินไปสำหรับปัญญาชน โดยมองว่า มีกิจกรรมอีกมากมายที่ปัญญาชนสามารถดำเนินการได้นอกเหนือจากเรื่องเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งสุ่มเสี่ยงเกินไป

ประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้นสอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการระบบสังคมของ Getzels และ Guba (อ้างถึงใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2540, น.161-163) ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทไว้ว่าในระบบสังคมหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านสถาบันมิติ (Nomothetic dimension) และด้านบุคลาณมิติ (Idiographic dimension) โดยด้านสถาบันมิตินั้นประกอบด้วย 1) สถาบัน (Institution) ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์การซึ่งจะเป็น กรม กอง โรงเรียน โรงพยาบาล บริษัท ร้านค้า หรือสถาบันการศึกษาที่มีวัฒนธรรม (Culture) ของหน่วยงานหรือองค์การนั้นครอบคลุมอยู่ 2) บทบาทตามหน้าที่ (Role) สถาบันจะกำหนดบทบาท หน้าที่ และตำแหน่งต่าง ๆ ให้บุคคลปฏิบัติ มีกฎและหลักการกำหนดเป็นทางการ และมีธรรมเนียม (Ethics) การปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อบทบาทอยู่ และ 3) ความคาดหวังของสถาบันหรือบุคคลภายนอก (Expectations) เป็นความคาดหวังที่สถาบัน หรือบุคคลภายนอกคาดว่าสถาบันจะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

สำหรับปัญหาอุปสรรคจากปัจจัยภายนอกชมรมมุสลิมนั้น ผลจากการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรวุธ ชวนะ (2550) ศึกษาเรื่อง ทหารกับการแก้ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า มีข้อมูลหลายประการบ่งชี้ว่าการปฏิบัติการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรมนั้นมีปัจจัยหลายประการที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เช่น ปัจจัยด้านความรู้ เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากทหารส่วนใหญ่ถูกส่งมาจากนอกพื้นที่ นอกจากนี้การปฏิบัติหน้าที่ของทหารมักจะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร ถือว่าเป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ เช่นเดียวกับชมรมมุสลิมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่า ประเด็นบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทของชมรมมุสลิมอย่างมาก กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์มลายูมุสลิมในประเทศไทย ที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ได้แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของตนเองอย่างเด่นชัด ดังเช่น การแต่งกาย ภาษา และประเพณีบางอย่าง สำหรับการนิยามตัวตนและการเรียกขานคนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลากหลายลักษณะ เช่นเรียกว่า “คนมุสลิม” หรือ “คนไทยเชื้อสายมลายู” คนในพื้นที่จะนิยามตนเองว่า ออแหมนยู ซึ่งแปลว่า คนนายู หมายถึง คนมลายู และจะเรียกคนที่ถือศาสนาอิสลามที่มาจากจังหวัดอื่น เช่น สงขลา นครศรีธรรมราช กรุงเทพฯ ว่า ออแหมอิสแล (คนอิสลาม) ประเด็นดังกล่าวนี้นำไปสู่การแบ่งแยกความเป็นคนในกับคนนอกพื้นที่ โดยมองว่าชมรมมุสลิมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็นคนนอก ไม่ใช่พวกเดียวกัน ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจ และเกิดความหวาดระแวง

สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อการทำกิจกรรมของชมรมมุสลิม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพราะสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนานกว่า 10 ปี ไม่มีทีท่าว่าจะสงบลง และไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะสงบและยุติลงเมื่อใด ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้สร้างความหวาดกลัวให้กับคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่มาตลอด โดยเฉพาะคนนอกพื้นที่อย่างชมรมมุสลิม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชก็เกิดความหวาดกลัวเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะเป็นมุสลิมเหมือนกันก็ตาม นอกจากหวาดกลัวต่อเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย บทบาทชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ พบว่า ชมรมมีบทบาทเชิงตั้งรับมากกว่าจะเป็นบทบาทเชิงรุก ทั้งที่ศักยภาพของความเป็นปัญญาชน มีพร้อมและจำนวนสมาชิกของชมรมก็มีจำนวนมาก ฉะนั้นจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ชมรมมุสลิมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชควรสร้างเครือข่ายกับชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เพื่อผนึกกำลังในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่จะเข้าไปมีบทบาทและส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะที่มุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกันจึงเป็นประเด็นที่มีความเป็นไปได้ ดังจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ก็มีการสร้างเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางศาสนาอยู่แล้ว ฉะนั้นการขยายกิจกรรมไปยังกระบวนการสร้างสันติภาพจึงเป็นกิจกรรมที่น่าสนับสนุนให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

1.2 สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรสนับสนุนให้ปัญญาชนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เข้าไปมีบทบาทและส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะที่ปัญญาชนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีพลังและศักยภาพมากจึงควรใช้ศักยภาพดังกล่าวไปในทางที่ให้เกิดประโยชน์กับสังคมมากที่สุด

1.3 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายโดยดึงชมรมมุสลิมและเครือข่ายต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข นอกจากนี้ ในส่วนของรัฐบาล จำเป็นต้องส่งสัญญาณ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ข้าราชการและบุคลากรของรัฐทุกหน่วยงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น เอกภาพ ความเชื่อมั่น ความไว้วางใจในนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐ และสามารถนำสู่ภาคปฏิบัติอย่างเป็นเอกภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อบทบาทของชมรมมุสลิมในการเข้ามามีส่วนร่วมสร้างสันติภาพ

2.2 ควรศึกษาถึงแนวทางในการสร้างเครือข่ายชมรมมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อร่วมสร้างสันติภาพในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). สถานการณ์ความรุนแรงชายแดนใต้. ค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2558. จาก http://www.msociety.go.th/article_attach/9888/14490.pdf
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ: เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- จารุพร เพ็งสกุล. (2545). ความคาดหวังของผู้นำชุมชนต่อบทบาทนักพัฒนาในการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนพื้นที่การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตภาคใต้. วิทยานิพนธ์พัฒนาศาสนาชุมชนมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2540). ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่1 - 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2556). สุขภาพคนไทย 2556 : ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ เพิ่มพลังพลเมือง. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). การแสวงหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ : กรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- สมาชิกชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2558)
- สรุท ชวนะ. (2550). ทหารกับการแก้ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ. (2553).

รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่องสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไขเชิงรุก. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร.

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน. (2552). โครงการมหาวิทยาลัยรวมใจเพื่อสร้าง
ความสงบใน 3 จังหวัดใต้ (ยูชนดวาระห์และ อีหม่ามน้อย).

กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน.

สุวรา แก้วนุ้ย และสุภาภรณ์ พนสนาชี. (2555). สถานการณ์เด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ : 11 ปี ของเด็กและเยาวชนในวังวน. ค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2558.

จาก <http://www.deepsouthwatch.org//node/6656>